

Beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme blandt børn, unge og deres familier

Marts 2024

Indhold

Centrale definitioner – Negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme	3
Negativ social kontrol	3
Æresrelaterede konflikter	3
Ekstremisme	3
Hvornår bør der handles?	4
Vejledning ved bekymring og viden om overgreb	6
Skal jeg have beviser? NEJ!	6
Bekymring	6
Mistanke	6
Konkret viden	6
Kontakt til Familierådgivningscentret	6
Kontaktguide til Familierådgivningscentret	7
Søg rådgivning og vejledning hos øvrige aktører	9
Sikkerhedskonsulenterne	9
VISO	9
RED Rådgivning	9
RED Safehouse	9
Udenrigsministeriets koordinationsenhed	10
Østjyllands Politi, Afdeling for personfarlig kriminalitet	10
Kommunikation til offentligheden	11
Hvis du vil vide mere	12
Lovgrundlag	13

Centrale definitioner – Negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme

I Syddjurs Kommune definerer vi negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme med udgangspunkt i definitionen fra regeringens nationale handleplan fra 2016.

Det er vigtigt at have en fælles forståelse af, hvad negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme er. En definition sætter rammerne for, hvad man skal se efter i familier, hvor der er en bekymring for et barns eller en ungs trivsel og udvikling. Det gælder for både myndighedssagsbehandlere og for de lærere, pædagoger, klubmedarbejdere etc. som til daglig arbejder med børn og unge.

Negativ social kontrol

"Negativ social kontrol i forhold til æresrelaterede konflikter handler om handlinger, styring, kontrol eller sanktioner, der i væsentlig grad hæmmer eller begrænser den enkeltes livsudfoldelse, adfærd, valg og rettigheder."

Æresrelaterede konflikter kommer bl.a. til udtryk i form af social kontrol. Begrebet "social kontrol" er i sig selv hverken positivt eller negativt. Kontrollen bliver negativ, når den "i væsentlig grad hæmmer eller begrænser den enkeltes livsudfoldelse". Den negative sociale kontrol udøves med henblik på at få den enkelte til at handle i overensstemmelse med familiens normer. Ligeledes vil den negative sociale kontrol ofte af familien blive begrundet i et ønske om at passe på deres barn, så barnet eller den unge ikke får et dårligt rygte, ikke bliver udsat for dårlig påvirkning og ikke har en adfærd, som er i modstrid med familiens æreskodeks.

Æresrelaterede konflikter

"Æresrelaterede konflikter forstås som konflikter, der opstår inden for nære, familiære relationer, og hvor konflikter skyldes en opfattelse af, at familiens ære er blevet krænkede."

Æresbegrebet relaterer sig til forestillingen om en families generelle status og forestillinger om særligt kvinders ærbarhed og seksuelle adfærd. Dreng og mænd kan dog også være udsat for æresrelaterede konflikter, f.eks. i forbindelse med valg af ægtefælle, seksualitet eller uddannelse. Æresbegrebet er samtidig komplekst og relaterer sig til et sæt af normer, der specificerer, hvad ære betyder, og hvordan man taber ære. Æreskodekset er i den forbindelse ikke knyttet til bestemte religioner eller kulturer men gælder kun i nogle familier.

Ekstremisme

"Personer eller grupper, som begår eller søger at legitimere vold eller andre ulovlige handlinger med henvisning til samfundsforhold, de er utilfredse med"

Ekstremistiske miljøer og idéer er ofte kendetegnet ved:

- Manglende respekt for andre menneskers frihed og rettigheder
- Manglende respekt for institutioner og beslutningsprocesser i det repræsentative demokrati
- Forenkede verdensopfattelser og fjendebilleder, hvor bestemte grupper eller samfundsforhold ses som truende
- En lukkethed omkring miljøet eller gruppen, som skaber et stadigt mere udtalt opfattet modsætningsforhold mellem "os" i miljøet/gruppen og "dem", de forestillede fjender – ofte stort set alle uden for miljøet
- Ønsket om at skabe et mere 'ordnet', 'rent' eller 'retfærdigt' samfund

Hvornår bør der handles?

Personer, der udsættes for negativ social kontrol og/eller fysisk eller psykisk vold begrundet i ære, skal hjælpes således, at de kan leve et frit liv efter eget ønske.

Udfordringer med negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter kan være både svære at opdage, samt at gå ind i for den enkelte frontmedarbejder. Det er derfor afgørende, at medarbejderne er klædt på til at opdage og håndtere negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter, samt at de ved, hvor de kan hente rådgivning og sparring. Tegnene nedenfor kan være en indikation af, at en borger udsættes for negativ social kontrol, eller at der er tale om en æresrelaterede konflikt. Medarbejdere skal være opmærksomme på disse og altid reagere, når de ser disse tegn. Tegnene bør aldrig stå alene, men bør sammenholdes med den øvrige viden om den pågældende borger og dennes familieforhold.

Sikkerhedsperspektivet

I arbejdet med borgere udsat for negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter er det primære fokus at få skabt sikkerhed omkring borgeren. Sikkerhedsperspektivet i disse sager spænder helt fra vurdering af eventuel udeladelse af oplysninger i partshøring af forældre, over sikkerhed i forhold til mobiltelefoner og sociale medier til anbringelse af unge på sikrede opholdssteder.

Fagpersoner såvel som sagsbehandlere i Syddjurs Kommune kan tage kontakt til de regionale sikkerhedskonsulenter eller VISO for sparring og udarbejdelse af en risikovurdering eller sikkerhedsplan i konkrete sager.

Nedenfor kan du se, hvilke opmærksomhedspunkter, du som fagperson bør være særligt opmærksom på.

Opmærksomhedspunkter, som kan være tegn på negativ social kontrol

- Kontrol og overvågning af computer og telefon
- Kontrol af påklædning
- Kontrol af socialt liv, fritidsaktiviteter, færd og valg af venner
- Kontrol af valg af ægtefælle
- Ingen ret til at bestemme over egen krop – krop og seksualitet kontrolleres af andre

Opmærksomhedspunkter, der kan være tegn på æresrelaterede konflikter

- Isolering
- Indespærring
- Følelsesmæssig afpresning
- Trusler
- Vold
- Genopdragelsesrejse
- Seksualitet, mødumsforestillinger og jomfrutjek
- Tvungen forlovelse eller religiøs vielse uden borgerlig gyldighed
- Tvangsægteskab

Særlige opmærksomhedspunkter for børn og unge under 18 år i forhold til æresrelaterede konflikter

- Følges konsekvent af forældre, søskende eller anden familie til og fra skole.
- Mange sociale restriktioner af barnet eller den unge; eksempelvis i forhold til adfærd, venskaber, fritid, klasseaktiviteter, lejrskole, kommunikation via mobil og sociale medier og uddannelsesvalg.
- Kontrol og overvågning.
- Dobbeltliv af hensyn til familien.
- Styring, kontrol eller sanktioner, der i væsentlig grad hæmmer eller begrænser den enkeltes livsudfoldelse, adfærd, valg og rettigheder.
- Frygt for at tage hjem.
- Ulovligt fravær i skolen.
- Fysisk/psykisk vold.
- Isolering, indespærring, trusler, fysisk og psykisk vold, pres, undertrykkelse eller lignende problematikker.
- Henvendelser fra netværket med konkret viden om æresrelateret konflikt.
- Mistanke om genopdragelsesrejser/ufrivilligt udenlandsophold.
- Familien skal rejse til forældrenes hjemland i en længere periode.
- Der tales om forlovelse i hjemmet.
- Søster eller bror har været udsat for pres f.eks. til ægteskab.
- Den unge stikker af, grundet frygt for tvunget ægteskab (f.eks. fordi den unge har opdaget en flybillet, bryllupstøj er købt eller lign.).

Vejledning ved bekymring og viden om overgreb

I de følgende afsnit beskrives, hvordan du som medarbejder i Syddjurs Kommune skal handle, hvis du har mistanke eller viden om negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme blandt børn, unge og deres familier. Endvidere er der udarbejdet en kontakthuide, der hjælper dig til at komme i kontakt med de rette personer i Familierådgivningscentret.

Skal jeg have beviser? NEJ!

Står du i en situation, hvor du overvejer, om der i en situation eksempelvis udøves negativ social kontrol, kan du let komme i tvivl om, om det du har observeret, er "nok" at gå videre med. Det er vigtigt, at du handler, men i første omgang skal du dele dine bekymringer med de rigtige personer. Det kan være netop din observation, som får brikkerne til at falde på plads i en anden sammenhæng.

Når det handler om negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme arbejdes der med tre vidensniveauer: bekymring, mistanke og konkret viden.

Bekymring

En bekymring er en diffus oplevelse af, at der er signaler på mistrivsel hos et barn eller i dets familie. Her er ikke tale om konkret viden vedrørende konkrete handlinger. Det kan være du har observeret et enkelt eller få af opmærksomhedspunkterne, som er beskrevet ovenfor, men der er også andre nærliggende forklaringer på, hvorfor barnet udviser disse tegn. En bekymring beskrives ofte som en mavefornemmelse uden noget faktisk at hænge den op på, men det er vigtigt at forfølge bekymring.

Mistanke

Mistanke forstås som mere end blot en bekymring. Eksempelvis genkender du flere opmærksomhedspunkter, og prøver du at finde andre forklaringer, forekommer de søgte. En bekymrende adfærd kan være observeret over tid, og en mistanke kan beskrives som *"alarmklokker, der begynder at ringe"*.

Konkret viden

Konkret viden om negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme blandt børn, unge og deres familier. Denne viden kan eksempelvis komme fra udsagn fra barnet/den unge, fra vidner eller lignende. Fortæller et barn eller en ung om eksempelvis en æresrelateret konflikt, skal det behandles som konkret viden, selvom der ikke er beviser i rettens forstand.

Kontakt til Familierådgivningscentret

Når du som fagperson har observeret nogle af de ovenstående opmærksomhedspunkter, kan du have behov for at få noget rådgivning i forhold til, om du skal eksempelvis indgive en underretning.

Har du kendskab til, at barnet eller den unge har tilknyttet en socialrådgiver i Familierådgivningscentret, kan du kontakte denne direkte, og er det udenfor arbejdstid skal du anvende nedenstående kontakthuide.

Har barnet eller den unge ikke tilknyttet en socialrådgiver, eller er der tvivl herom, skal du også anvende nedenstående kontakthuide.

Du kan også søge råd og vejledning ved at kontakte Udlændingestyrelsens hotline til unge udsat for negativ social kontrol på telefon 70 26 28 18 på alle hverdage mellem klokken 9 og 15. Myndigheder, støttepersoner og andre

personer, som ønsker vejledning i forhold til ovenstående problematikker, kan også kontakte Udlændingestyrelsen på ovenstående nummer.

Kontaktguide til Familierådgivningscentret

Henvendelsens Karakter	Kontakt	Hvornår	Hvem svarer, og hvad sker der efterfølgende
Underretninger (både skriftlige og mundtlige)	<u>Modtagelsen</u> 8753 5102 Anvend underretningsblanketterne på Syddjurs Kommunes hjemmeside: Underretning om børn og unge for offentligt ansatte	I telefontid: Mandag og tirsdag kl. 8.30-9.30 Torsdag og fredag kl. 8.30-9.30 Underretning kan sendes via blanketten hele døgnet.	Døgnvagten eller Modtagelsen i Familierådgivningscentret vurderer inden for 24 timer om der er behov for at iværksætte akutte foranstaltninger. Du modtager en kvittering fra Familierådgivningscentret inden for seks dage. Som fagperson får du besked om, hvad din underretning konkret har ført til, og hvilken foranstaltning underretningen har sat i værk, hvis det har betydning for den støtte, du kan yde barnet i dit arbejde.
Råd og vejledning , herunder når du er i tvivl om, hvorvidt der skal indgives underretning	<u>Modtagelsen</u> 8753 5102	I telefontid: Mandag og tirsdag kl. 8.30-9.30 Torsdag og fredag kl. 8.30-9.30	Socialrådgiver/leder i Familierådgivningscentret.
Akutte henvendelser, der ikke kan afvente Administrationens åbningstid	<u>Beredskab og sikkerhed</u> 86 76 77 71	Aften, nat og weekend	Beredskab og Sikkerhed vurderer på baggrund af henvendelsen om, der skal tages kontakt til Familierådgivningscentrets døgnvagt. Denne vurderer, om der er behov for at iværksætte akutte foranstaltninger. Du modtager kvittering fra Familierådgivningscentret inden

Henvendelsens Karakter	Kontakt	Hvornår	Hvem svarer, og hvad sker der efterfølgende
			for seks dage. Som fagperson får du besked om, hvad din underretning konkret har ført til, og hvilken støttende indsats underretningen har sat i værk, hvis det har betydning for den støtte, du kan yde barnet i dit arbejde.

Søg rådgivning og vejledning hos øvrige aktører

Nedenfor kan du som fagperson se, hvilke øvrige aktører, du kan kontakte for råd og vejledning i forhold til negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme. Det kan være med til at klæde dig bedre på i forhold til fortsat at observere eller handle. Du kan kontakte nedenstående myndigheder direkte, men du kan også gå i dialog med Modtagelsen i Familierådgivningscentret om, hvorvidt der er behov for at søge sparring.

Som fagperson i Syddjurs Kommune skal du være særligt opmærksom på, at din henvendelse til nedenstående aktører udelukkende kan være i forhold til rådgivning og vejledning. Hvis du vurderer, at der på baggrund af din bekymring og eventuelle dialog med nedenstående aktører skal iværksættes en konkret indsats, skal du tage kontakt til Familierådgivningscentrets Modtagelse, jf. ovenfor.

Sikkerhedskonsulenterne

Sikkerhedskonsulentordningen er et nationalt projekt under Styrelsen for Integration og International Rekruttering (SIRI). Sikkerhedskonsulenterne er kommunalt forankret, men dækker hver en region. Formålet med sikkerhedskonsulenterne er at styrke sikkerheden for borgere, der er udsat for negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter. Sikkerhedskonsulenterne for Region Midtjylland er forankret i Aarhus Kommunes Team for Æresrelateret konflikt (TÆK). Du kan læse mere og se relevante kontaktoplysninger på følgende hjemmesider:

[Æresrelaterede konflikter \(aarhus.dk\)](https://aarhus.dk/eresrelaterede-konflikter)

[Sikkerhedskonsulenterne \(nc-maerk.dk\)](https://nc-maerk.dk)

VISO

Den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation (VISO) rådgiver og formidler viden inden for det specialiserede social- og specialundervisningsområde. VISO tilbyder rådgivning og udredning til fagpersoner, når en borger er udsat for æresrelaterede konflikter. Rådgivningen kan indeholde risikovurdering, faglig sparring og mægling i familien. VISO kan kontaktes inden for telefontid på 72 42 40 00. Vær opmærksom på, at visitering til en indsats hos VISO skal ske via Familierådgivningscentret. Læs mere om VISO på følgende hjemmeside:

[VISO | Social- og Boligstyrelsen \(sbst.dk\)](https://sbst.dk)

RED Rådgivning

Er et landsdækkende tilbud om professionel rådgivning om æresrelaterede konflikter. De rådgiver både unge, forældre og fagpersoner, der enten oplever eller arbejder med æresrelaterede konflikter. RED Rådgivning tilbyder eksempelvis mægling i familierne til den borger der står i en æresrelateret konflikt. Hotline: 70 27 76 66, døgndækning alle dage. Læs mere om RED Rådgivning på følgende hjemmeside:

[Om RED Rådgivning - RED Center \(red-center.dk\)](https://red-center.dk)

RED Safehouse

Der er to safehouses under RED. Et placeret på Sjælland og et i Jylland. RED Safehouse tilbyder ophold til unge mellem 16 og 30 år uden børn, som har brug for beskyttelse og støtte til at få et selvstændig liv efter egne ønsker. Både unge kvinder og mænd kan få ophold, beskyttelse og støtte på RED Safehouse i op til 2 år og i udslningsboligerne i op til 1 år. Som fagperson kan du kontakte RED Safehouse i Jylland på 55 78 20 10 for vejledning. Vær opmærksom på, at visitering til et safehouse hos RED skal ske via Familierådgivningscentret. Læs mere om RED Safehouse på følgende hjemmeside:

[Safehouse - RED Center \(red-center.dk\)](https://red-center.dk)

Udenrigsministeriets koordinationsenhed

Ved bekymring for eller konkret viden om, at en borger er udsat for tvungen udrejse af Danmark eller ufrivilligt ophold i andet land, skal Udenrigsministeriet orienteres. Dette sker i samarbejde med Familierådgivningscentret.

Udenrigsministeriets Borgerservice Udenrigsministeriets Globale Vagtcenter Tlf. 33 92 11 12, døgntåben. Læse mere om Udenrigsministeriets koordinationsenhed på følgende hjemmeside:

[Udenrigsministeriet \(boernebortfoerelse.dk\)](http://udenrigsministeriet.boernebortfoerelse.dk)

Østjyllands Politi, Afdeling for personfarlig kriminalitet

Hvis en borger er truet eller udsat for kriminelle handlinger, skal politiet orienteres, på telefonnummer 114. Man kan evt. forud for anmeldelse henvende sig til politikredsens ressourceperson på området for råd og vejledning. Når en sag registreres som æresrelateret konflikt ved politiet vil politiet have et særligt fokus på denne. Ressourceperson ved Østjyllands Politi, Afdeling for personfarlig kriminalitet: 51 34 16 71.

Kommunikation til offentligheden

Såfremt der er behov for at kommunikere til offentligheden, skal dette ikke gøres af den enkelte medarbejder eller leder i Syddjurs Kommune. Såfremt der er behov for at kommunikere til offentligheden, skal man derfor som leder eller medarbejder altid gå til sin nærmeste overordnede. Hvis denne ikke træffes, skal man gå videre til sin overordnede overordnede. Formålet med dette er at sikre, at der orienteres om behovet for krisekommunikation op igennem ledelseskæden og at kommunikationsopgaven udføres af Ledelsessekretariatet og Syddjurs Kommunes pressechef.

Hvis du vil vide mere

Regeringens nationale handlingsplan til forebyggelse.

[Forebyggelse af æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. National handlingsplan. Regeringen, oktober 2016](#)

Håndbog til kommuner om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol:

I håndbogen står der uddybninger til emner som definition, tidlig opsporing og handleanvisninger.

[UU1 Alm.del Bilag 156: Bilag 1 - Håndbog til kommuner om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol \(ft.dk\)](#)

Social- og Boligstyrelsen

[Støtte til børn efter partnerdrab i familien - En guide til kommuner | Social- og Boligstyrelsen \(sbst.dk\)](#)

Hjælp og vejledning :

[MÆRK \(nc-maerk.dk\)](#)

Love og regler:

[Love og regler \(uim.dk\)](#)

[Æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol \(uim.dk\)](#)

Lovgrundlag

Det juridiske grundlag for Syddjurs Kommunes arbejde med negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme udgøres primært af følgende:

- Retsplejelovens §§ 115 og 115a, som omhandler muligheden for, uden samtykke fra borgeren, at udveksle oplysninger mellem myndigheder i samarbejdet mellem skole, socialforvaltning og politi (SSP) henholdsvis politi, sociale myndigheder og psykiatri (PSP).
- GDPR Artikel 5, stk. 1. og databeskyttelseslovens § 5 om principper for behandling og om formål
- GDPR Artikel 6, om lovlig behandling
- GDPR Artikel 9, om særlige kategorier af personoplysninger
- GDPR Artikel 10, databeskyttelseslovens § 8 om behandling vedrørende straffedomme og lovovertrædelser
- Vejledning om udveksling af personoplysninger som led i indsatsen mod radikaliserings og ekstremisme, august 2020 af Justitsministeriet.
- Kommunen er forpligtet til, jævnfør bl.a. Servicelovens § 12b, stk. 1. at arbejde med borgernær forebyggelse af ekstremisme.
- Beredskabet er udarbejdet i henhold til det lovpligtige krav i Barnets lov § 15 stk. 3, hvoraf det følger, at kommunalbestyrelsen skal udarbejde et beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme blandt børn, unge og deres familier. Beredskabet skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres.